

**Національний
університет
біоресурсів і
природокористування
України**

**Факультет
ветеринарної
медицини**

НДІ Здоров'я тварин

**«ЄДИНЕ ЗДОРОВ'Я – 2022»
Матеріали Міжнародної наукової конференції**

**22-24 вересня 2022 р.
НУБІП України, м. Київ**

УДК 636(477):608.3

**СУЧАСНЕ ТВАРИННИЦТВО УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ВИМОГ
ДО БІОБЕЗПЕКИ**

Вержиковський О.О., аспірант I року навчання

Недосєков В.В., доктор ветеринарних наук, професор

Національний університет біоресурсів і природокористування України,

м. Київ

Біобезпека беззаперечно є ключовим компонентом будь-якої стратегії збереження здоров'я як тварин, так і людей, а також програм контролю та

запобігання розповсюдженню захворювань. Ще Десідеріус Ерасмус у 1500-х рр. сказав, що “Профілактика краща за лікування”. Справедливим буде зробити висновок, що ця цитата має стосунок як до здоров’я людей, так і тварин, адже протягом сторіч інфекційні захворювання мали колосальний негативний вплив і на одних, і на інших. Слід віддати належне, що за останні кількадесять років, завдяки прогресу у науці, передовсім у епідеміології та епізоотології, було розроблено та запроваджено цілу низку дієвих та ефективних заходів, які мають на меті контроль та уникнення поширення цих захворювань. Всесвітня організація охорони здоров’я (ВООЗ) та Організація з питань продовольства та сільського господарства (ФАО) ООН визначають біобезпеку як «стратегічний та інтегрований підхід до аналізу та управління ключовими ризиками для здоров’я та життя людей, тварин та рослин, а також спричинених цим ризиками для навколишнього природного середовища».

Якщо сконцентруватись на тваринництві в цілому та на скотарстві зокрема, то головним завданням біобезпеки є зниження ризику виникнення та поширення інфекційного захворювання шляхом вдосконалення застосування заходів біобезпеки у тваринницьких виробничих системах. Ключовою метою таких заходів повинне бути запобігання потраплянню патогенів у тваринницьке середовище і, як наслідок, збереження здоров’я вирощуваних тварин, що матиме результатом вищий рівень благополуччя стада, кращу стійкість тваринницьких виробничих систем, нижчий рівень використання ветеринарних препаратів і, як наслідок усього вищеперерахованого, вищу продуктивність та економічну ефективність виробничої системи.

Незважаючи на всі вищеописані переваги застосування ефективних заходів біобезпеки, її поточний рівень на сучасних тваринницьких комплексах є досить обмеженим, в першу чергу з огляду на низку наступних факторів та чинників: 1. Недостатній рівень обізнаності стосовно заходів щодо покращення рівня біобезпеки, особливо при екстенсивному виробництві із низьким рівнем забезпечення ресурсами; 2. Відсутність ефективних каналів комунікації задля обміну досвідом та інформацією щодо питань біобезпеки; 3. Різноманіття методик оцінки доцільності впровадження тих чи інших заходів біобезпеки та їх економічної ефективності; 4. Нестача кваліфікованих фахівців із питань біобезпеки у тваринництві.

Посилення біобезпеки у різних тваринницьких виробничих системах повинне бути частиною єдиного підходу до збереження здоров’я, адже від цього напряму залежить здоров’я людей та благополуччя довкілля.

Біобезпека у тваринницьких виробничих системах включає заходи, які можуть бути застосовані на рівні господарства з метою управління ризиками виникнення епізоотій. Традиційно виділяється п’ять рівнів або складових біобезпеки, які чітко демонструють її важливість не лише в контексті збереження здоров’я тварин, але і визначальну роль у здоров’ї людей та благополуччі навколишнього середовища. Цими п’ятьма складовими є: 1. Біовиключення - заходи біобезпеки, спрямовані на запобігання потраплянню збудника на господарство; 2. Біорозподіл (біокомпартменталізація) - заходи біобезпеки, спрямовані на запобігання розповсюдженню збудника всередині господарства; 3. Біостимування - заходи біобезпеки, спрямовані на запобігання розповсюдженню збудника на інші господарства; 4. Біозапобігання - заходи, спрямовані на уникнення передачі патогенів-зоонозів людям; 5. Біозбереження - заходи біобезпеки, направлені на запобігання потраплянню патогену в навколишнє природне середовище. Кожен захід біобезпеки може бути

віднесений до одного або кількох її рівнів. Наприклад, утримання новопридбаних тварин на карантині в господарстві відноситься до біовиключення, тоді як належне поводження із тушами павших тварин відноситься одночасно до біорозподілу, біостимування, біозапобігання і біозбереження.

Незважаючи на той беззаперечний факт, що протягом останніх років та десятиріч належне впровадження заходів біобезпеки посилилось, особливо що стосується галузей тваринництва із інтенсивними виробничими системами, до прикладу, у свинарстві та птахівництві, із жалем змушений констатувати, що рівень запровадження заходів біобезпеки у вітчизняному скотарстві залишається досить низьким.

Але зважаючи на те, що поточна пандемія COVID-19, увага до якої в Україні дещо згасла через війну, але яку все ще переживає світ, скоріше за все викликана антропозоозною передачею (від тварини людині), увага та інтерес до біобезпеки значно зріс протягом останніх років, та системний і концептуальний підхід до неї стає все більш важливим з огляду на посилення загроз та підвищення ризиків, пов'язаних із демографічним зсувом, кліматичними змінами та глобалізацією.

Список використаної літератури

1. International Food Safety Authorities Network; World Health Organization; Food and Agriculture Organization of the United Nations. Biosecurity: An Integrated Approach to Manage Risk to Human, Animal and Plant Life and Health; International Food Safety Authorities Network: Geneva, Switzerland, 2010.
2. European Commission. A New Animal Health Strategy for the European Union (2007–2013) Where “Prevention is Better than Cure”; European Commission: Brussels, Belgium, 2007; p. 28.
3. Lytras, S.; Xia, W.; Hughes, J.; Jiang, X.; Robertson, D.L. The animal origin of SARS-CoV-2. *Science* 2021, 373, 968–970.
4. Renault, V.; Humblet, M.-F.; Pham, P.N.; Saegerman, C. Biosecurity at Cattle Farms: Strengths, Weaknesses, Opportunities and Threats. *Pathogens* 2021, 10, 1315.
5. Sumilo, D.; Asokliene, L.; Bormane, A.; Vasilenko, V.; Golovljova, I.; Randolph, S.E. Climate change cannot explain the upsurge of tick-borne encephalitis in the Baltics. *PLoS ONE* 2007, 2, e500.